

ZPRÁVY

AKADEMIE PEDAGOGICKÝCH VĚD SSSR

V řízení sovětského školství a pedagogiky došlo v uplynulých dvou letech k dvěma podstatným změnám. V roce 1966 přijal ústřední výbor KSSS a rada ministrů usnesení, jímž se vytváří svazově republikánské ministerstvo osvěty SSSR. Cílem tohoto opatření, při jehož přijetí se vycházelo z přání svazových republik, má být další zlepšení řízení školství v zemi. K tomu, aby se při řešení školské problematiky všestranně přihlíželo k zvláštnostem svazových republik, byla při ministerstvu osvěty SSSR zřízena rada, jejímž členem je ministr, jeho náměstkyně, prezident Akademie pedagogických věd SSSR a ministři osvěty [lidového vzdělání] všech svazových republik [viz usnesení O sozdaní sojuzno-respublikanskogo Ministerstva prosvěščenijsa SSSR. Sobranije postanovlenij praviteľstva Sojuza Sovetskich Socialističeskich Respublik, 1966, No 15, st. 136, str. 291—292].

Současně bylo 1. srpna 1966 přijato usnesení o přebudování Akademie pedagogických věd RSFSR na Akademii pedagogických věd SSSR [APV SSSR]. Přijatá opatření byla formulována takto: »Aby se zvýšila úloha pedagogické vědy při zpracování problémů komunistické výchovy a vzdělání mladé generace a aby byly koordinovány pedagogické výzkumy v zemi, usnází se ústřední výbor KSSS a rada ministrů SSSR: 1. Přebudovat Akademii pedagogických věd RSFSR při ministerstvu osvěty RSFSR na Akademii pedagogických věd SSSR při ministerstvu osvěty SSSR. — 2. Schválit, aby rada ministrů RSFSR zřídila v Moskvě Vědeckovýzkumný ústav školství ministerstva osvěty RSFSR« (tamtéž, str. 292).

Zakládajícími řádnými členy Akademie pedagogických věd SSSR bylo jmenováno 22 předních pedagogických teoretiků a organizátorů lidového vzdělání ze všech svazových republik. Na shromáždění, které se konalo v Moskvě 29. srpna 1967, byl zvolen prezident Akademie, dva viceprezidenti, hlavní vědecký tajemník a členové presidia.

Prezidentem Akademie pedagogických věd SSSR se stal prof. V. M. Chvostov, doktor historických věd, řádný člen Akademie věd SSSR.

Viceprezidentem Akademie pedagogických věd SSSR byl zvolen profesor Moskevské státní university V. G. Zubov, doktor fyzikálních a matematických věd, a profesor těžké university A. I. Markuševič, doktor fyzikálních a matematických věd.

Hlavním vědeckým tajemníkem byl zvolen kandidát pedagogických věd N. P. Kuzin, který je odborníkem v otázkách rozvoje školství ve svazových republikách.

Členem presidia APV byl zvolen doktor pedagogických věd I. A. Kairov, Hrdina socialistické práce, doktor pedagogických věd G. S. Kostjuk, ředitel Ukrajinského institutu psychologie, a člen korespondent Akademie věd SSSR M. A. Prokofjev, doktor chemických věd, ministr osvěty SSSR.

Zakládající členové schválili statut Akademie pedagogických věd SSSR. V něm jsou formulovány cíle APV SSSR, její struktura, postup při volbě řádných členů a členů korespondentů a jejich povinnosti. Ve statutu jsou stanoveny úkoly plenárního zasedání Akademie, jejího presidia, oddělení, práva a povinnosti vědeckých institucí APV.

Podle svého statutu má Akademie pedagogických věd SSSR rozvíjet a provádět výzkumy základních problémů pedagogiky, psychologie, vývojové fyziologie a dalších věd, které mají vztah k výchově a vzdělání dorůstajících generací. Má přispívat ke zdokonalování soustavy lidového vzdělání a připravovat k tomu vědecká i praktická doporučení. APV SSSR má rovněž studovat systém a obsah přípravy učitelů a účastnit se při zvyšování jejich vědecké a pedagogické kvalifikace.

Dne 30. ledna a 2. února 1968 byly uspořádány volby, při nichž bylo zvoleno 26 nových řádných členů a 80 členů korespondentů Akademie. Řádnými členy byli mj. zvoleni: B. G. Ananjev, A. M. Arsenjev, N. K. Gončarov, L. V. Zankov, A. V. Zaporozec, F. F. Korolev, A. N. Leontjev, A. R. Lurija, E. I. Monoszon, S. G. Šapovalenko, D. A. Epštejn aj. Členy korespondenty byli mj. zvoleni: D. O. Lordkipanidze, N. A. Menčinskaja, V. N. Mjasiščev, I. T. Ogorodnikov, A. I. Piskunov, M. N. Skatkin, V. A. Suhomlinskij, Ju. V. Šarov, D. B. Elkonin a další. (Seznam zvolených pracovníků byl publikován v časopise Učitel'skaja gazeta ze 6. 2. 1968 a v časopise Sovetskaja pedagogika 1968, č. 3.) Volbami bylo zakončeno období organizační výstavby Akademie pedagogických věd SSSR.

Při této příležitosti se v Moskvě ve dnech 6.—8. 2. 1968 konalo zasedání APV SSSR, na němž byla v plénu a v odděleních proslovena řada referátů o aktuální problematice sovětské výchovy a pedagogické teorie. Zasedání se zúčastnili i představitelé pedagogických institucí ze socialistických zemí.

Akademie pedagogických věd SSSR je především sdružením řádných členů a členů korespondentů. Vedle interních pracovníků APV jsou do těchto funkcí voleni i pracovníci vysokých škol a dalších vědeckých institucí. Mezi nynějšími akademiky a členy korespondenty jsou mnozí příslušníci neruských národností, představitelé pedagogické teorie v jednotlivých svazových republikách.

Akademie pedagogických věd SSSR je však zároveň institucí, v níž působí asi 700 vědeckých pracovníků.

V současné době (tj. na počátku roku 1968) tvoří Akademií pedagogických věd 11 vědeckých ústavů. Je to: 1. Ústav všeobecného a polytechnického vzdělání — ředitel řádný člen APV SSSR doc. A. M. Arsenjev, kandidát pedagogických věd. 2. Ústav teorie a dějin pedagogiky — ředitel člen korespondent APV prof. A. I. Piskunov, doktor pedagogických věd. 3. Psychologický ústav — ředitel řádný člen APV prof. A. A. Smirnov, doktor pedagogických věd. 4. Ústav umělecké výchovy — ředitel prof. N. N. Rostovcev, doktor pedagogických věd. 5. Ústav předškolní výchovy — ředitel řádný člen APV prof. A. V. Zaporozec, doktor pedagogických věd. 6. Ústav výrobního vyučování — ředitel A. A. Vasiljev, kandidát ekonomických věd. 7. Ústav národnostního školství — ředitel R. K. Černikov, kandidát historických věd. 8. Ústav vývojové fyziologie a tělesné výchovy — ředitel řádný člen APV prof. A. A. Markosjan, doktor biologických věd. 9. Defektologický ústav — ředitel prof. A. I. Djačkov, doktor pedagogických věd. 10. Ústav večerních (směnných) škol a středních škol pro dálkové studium — ředitel prof. A. V. Darinskij, doktor pedagogických věd. 11. Ústav pro školní zařízení a technické vyučovací prostředky — ředitel řádný člen APV S. G. Šapovalenko, doktor pedagogických věd. Uvažuje se o tom, že v průběhu roku 1968 má být zřízen dvanáctý ústav APV — Ústav komunistické výchovy. Pociťuje se i potřeba zřídit středisko pro vědecké pedagogické informace o situaci v SSSR i v zahraničí. Většina ústavů APV SSSR je v Moskvě. Pouze Ústav večerních (směnných) škol a středních škol pro dálkové studium je v Leningradě.

Součástí Akademie pedagogických věd SSSR je i Státní vědecká knihovna K. D. Ušinského v Moskvě, která soustřeďuje literaturu z oblasti pedagogických věd, literaturu o organizaci a soustavě lidového vzdělání, učebnice a učební pomůcky.

Ve svých fondech má i vědeckou a populárně vědeckou literaturu z příbuzných oborů, literaturu uměleckou a literaturu dětskou. Knihovna má obdobná práva jako ústavy APV, má i svou vědeckou radu. Ředitelem knihovny je N. N. Serebrov.

Ústavy APV SSSR se dále člení na sektory a laboratoře. Např. v Ústavu teorie a dějin pedagogiky působí asi 100 vědeckých pracovníků. Z toho je 6 doktorů věd, 80 kandidátů věd; 2 pracovníci Ústavu jsou řádnými členy APV, 1 pracovník je členem korespondentem.

Ústav teorie a dějin pedagogiky APV tvoří tyto sektory a laboratoře: 1. Sektor základů pedagogiky — vedoucí doc. N. I. Boldyrev, doktor pedagogických věd. 2. Sektor dějin pedagogiky — vedoucí prof. M. F. Šabajevová, doktorka pedagogických věd. 3. Sektor řízení školství — vedoucí N. I. Socerdotov, kandidát pedagogických věd. 4. Sektor metodiky komunistické výchovy — vedoucí I. S. Marjenko, kandidát pedagogických věd. 5. Experimentální laboratoř mravní výchovy — vedoucí V. S. Chančin, kandidát pedagogických věd. 6. Laboratoř zpracovávající problém »Kolektiv a osobnost« — vedoucí L. I. Novikovová, kandidátka pedagogických věd. 7. Sektor komunistické výchovy v internátních školách a ve školách s prodlouženou výchovnou péčí (v školách prodlennogo dnja) — vedoucí E. G. Kostjaškin, kandidát pedagogický věd. 8. Sektor pionýrské a komsomolské práce ve škole — vedoucí B. E. Širvindt, kandidát pedagogických věd. 9. Sektor současného školství a pedagogiky v zahraničí — vedoucí Z. A. Malkovová, kandidátka pedagogických věd. 10. Laboratoř pro studium příčin a prevence právních přestupků dětí — vedoucí G. P. Davydov, kandidát

právních věd. 11. Laboratoř pro studium problémů vyučování a vývoje — vedoucí řádný člen APV prof. L. V. Zankov, doktor pedagogických věd.

Akademie pedagogických věd se organizačně člení na tři oddělení. V čele prvního oddělení je akademik F. F. Korolev. Do tohoto oddělení je zařazen Ústav teorie a dějin pedagogiky a Ústav umělecké výchovy. Druhé oddělení, které řídí akademik E. I. Monosoz, tvoří Ústav všeobecného a polytechnického vzdělání, Ústav výrobního vyučování, Ústav národnostního školství, Ústav večerních (směnných) škol a středních škol pro dálkové studium a Ústav pro školní zařízení a technické vyučovací prostředky. V čele třetího oddělení je akademik A. V. Zaporozec. Oddělení tvoří tyto ústavy: Psychologický ústav, Ústav předškolní výchovy, Ústav vývojové fyziologie a tělesné výchovy, Defektologický ústav.

Některé ústavy Akademie pedagogických věd SSSR mají právo konat obhajoby disertací. Vědecká rada Psychologického ústavu má právo udělovat vědecké hodnosti doktora a kandidáta věd. Na vědecké radě Ústavu všeobecného a polytechnického vzdělání, na vědecké radě Ústavu teorie a dějin pedagogiky a na vědecké radě Defektologického ústavu se mohou konat obhajoby kandidátských disertací.

Vědeckovýzkumný ústav školství ministerstva osvěty RSFSR, který byl zřízen současně s Akademií pedagogických věd SSSR, má mít asi 280 pracovníků. Tento ústav má především řešit praktické problémy školství a výchovy. Ředitelem ústavu je člen koresp. APV N. S. Suncov, kandidát ekonomických věd.

Chrudoš Vorlíček

PEDAGOGICKO-HISTORICKÁ SPOLEČNOST VE VELKÉ BRITÁNII

V prosinci r. 1967 byla na konferenci pedagogických pracovníků z oboru dějin pedagogiky, která se konala v Liverpoolu, ustavena Pedagogickohistorická společnost

(History of Education Society). Za cíl si stanovila: 1. podporovat studium dějin pedagogiky (výchovy), 2. umožňovat přítelovost k diskusím všem, kdo se zabývají

studiem dějin pedagogiky a vyučují tomuto předmětu, 3. pořádat konference a schůzky, 4. uveřejňovat bulletin o otázkách, které se týkají dějin výchovy a pedagogiky. Prvním předsedou Společnosti se stal David C. A. Bradshaw, docent vysoké školy pedagogické v Sheffieldu.

První číslo Bulletinu Pedagogickohistorické společnosti (History of Education Society Bulletin), jehož redaktorem je Malcolm Seaborne, docent na universitě v Leicesteru, přináší několik příspěvků. Nanette Whithead z vysoké školy pedagogické v Leicesteru ukazuje v článku »Postavení dějin pedagogiky v třiletém vysokoškolském studiu pedagogiky« na kritické stanovisko k tradičnímu téměř přezíravému pohledu na dějiny pedagogiky a upozorňuje zároveň na zvýšený zájem pedagogů o dějiny pedagogiky jako nezbytný předpoklad důkladnějšího osvětlování současné situace ve výchově a osvětlování výchovné problematiky. Nový přístup k dějinám výchovy neznamena ukázat jen historické pozadí současného vývoje, nýbrž ukázat pedagogický vývoj v sociálním kontextu ve vztahu ke společenské struktuře. Průzkum na anglických školách pedagogických (Colleges of Education) ukázal, že je nutno zdůraznit souvislosti sociologie a historie pedagogiky a zavést sociologii do vysokoškolského pedagogického studia. Rovněž je zdůrazňován vztah historie pedagogiky a srovnávací pedagogiky a na mnohých školách i souvislosti s filosofií.

Z autorčina přehledu o koncepci studia dějin pedagogiky na různých vysokých školách vyplývá, že široké pojetí vztahu dějin pedagogiky k ostatním pedagogickým disciplínám a k jiným vědeckým odvětvím se uplatňuje např. především v Cambridgi, Londýně a Birminghamu.

David Bradshaw uvažuje o »Postavení dějin pedagogiky ve studiu k dosažení hodnosti bakaláře pedagogiky«. Zjistil, že pedagogický vývoj je vykládán převážně trojím způsobem: 1. jde o integrující funkci dějin pedagogiky pro jednotlivá peda-

gogická témata kursů, 2. dějiny pedagogiky tvoří zvláštní soběstačný předmět, pojatý převážně deskriptivně; 3. dějiny pedagogiky jsou pojaty jako odpověď na celkovou situaci, výsledek společenských podmínek, ekonomického a technického pokroku, široké intelektuální diskuse v Británii i ve světě, zpravidla prolunty prvky srovnávací pedagogiky. Lze shrnout, že dějiny pedagogiky jsou sice součástí studia, ale vykládají se z různých aspektů a ne vždy podle autorova očekávání.

Malcolm Seaborne prováděl výzkum postavení dějin pedagogiky na universitách. Před zavedením hodnosti bakaláře pedagogiky nebyly dějiny pedagogiky zpravidla předmětem počátečního studia. Stávaly se jím v druhé polovině studia, někde jako povinný, někde jen jako volitelný předmět. To je nejpodstatnější rozdíl mezi universitami. Zpravidla jsou součástí základních obecných kursů; propracovanější jsou sylaby tam, kde jsou dějiny pedagogiky nepovinným předmětem, např. při studiu k doktorátu nebo k hodnosti mistra pedagogiky (M. ed.)^{*}). Dosud však vládne nejistota, jakou úlohu má mít historie pedagogiky v povinné části obecného studia.

Bibliografické přehledy v závěru Bulletinu uvádějí řadu publikovaných nebo i rukopisných prací s pedagogickohistorickou tematikou a ukazují postavení dějin pedagogiky v pedagogické literatuře, které mohou studenti užívat.

Lze shrnout, že i když se koncepce dějin pedagogiky a učitelské praxe v této oblasti v jednotlivých pedagogických učilištích liší, je zřejmé, že se zvyšuje pozornost k významu studia dějin pedagogiky v Británii. Zvýšený zřetel k široké funkci a širokému významu této disciplíny ve studiu je součástí celkové integrace obsahu pedagogického vzdělání na vysokých školách, jak je potřebí o to usilovat i u nás.

Dagmar Čapková

^{*}) Hodnost (analogická titulu mistr svobodných umění — MA), již končí univerzitní studium v oboru pedagogiky.

AKADEMICKÁ HODNOST PRO PEDAGOGIKU NA CAMBRIDGESKÉ UNIVERSITĚ

Ve zprávě Komise předsedy vlády pro vysokoškolské vzdělání, v Robbinsově zprávě z r. 1963¹⁾ byl podán návrh na hodnost bakaláře pedagogiky jako první stupeň akademické hodnosti pro pedagogiku. Komise navrhla, aby tuto hodnost bakaláře pedagogiky mohli získat studenti vysoké školy pedagogické²⁾ (College of Education), kteří by si normální dobu svého studia prodloužili o rok, takže by celkem absolvovali studium čtyřleté.³⁾ Tuto hodnost by udělovala ta universita, k níž je vysoká škola pedagogická připojena.

Na těch universitách, které odpovídají za učitelské vzdělání na vysokých školách pedagogických, byly zahájeny diskuse o opatřeních pro stanovení hodnosti bakaláře pedagogiky.⁴⁾ V Cambridgi se přitom vyskytlo několik problémů. Jeden z nich se týkal skutečnosti, že tato hodnost, kterou plánovala Komise pro vysokoškolské vzdělání, by se měla zakládat na čtyřletém studiu na vysoké škole pedagogické. Akademická hodnost z cambridgeské university může být udělena jen tomu, kdo absolvoval určité období studijního pobytu v Cambridgi. První pokusy a ještě poněkud nedokonalé návrhy, aby byla zavedena hodnost bakaláře pedagogiky, byly na universitě zprvu přehlasovány.⁵⁾ To však neznamenalo konec pokusů, neboť byla ustavena komise, která věc dál zkoumala. Tato komise podala na počátku letošního roku zprávu, která obsahovala návrhy, k jejichž formulaci dospěly po dlouhých a složitých diskusích všechny zúčastněné strany. Universita tyto návrhy schválila a nyní se rozpracovávají podrobnosti o průběhu studia.

U cambridgeské pedagogické hodnosti zaslouží zmínky několik skutečností.⁶⁾ Předně je to příležitost, aby pro studenty bez akademické hodnosti (undergraduates) bylo zavedeno dvouleté studium. Po dvou letech studia jiného předmětu, např. matematiky nebo historie, a po vykonání zkoušek z těchto předmětů může stu-

dent(ka) bez akademické hodnosti přejít na pedagogiku jako na předmět studia.

¹⁾ Komise pro vysokoškolské vzdělání: Vysokoškolské vzdělání. Zpráva komise, již předseda lord Robbins, a která byla ustavena předsedou vlády. Londýn, H. M. S. O. 1963.

²⁾ Tyto vysoké školy pedagogické se nazývaly vysokými školami pro vzdělání učitelů (Teachers Training Colleges) a na základě Robbinsovy zprávy byly přejmenovány na vysoké školy pedagogické (Colleges of Education). Vzdělávají učitele národních škol a učitele nižšího stupně škol středních. Od r. 1960 trval studijní kurs na těchto vysokých školách pedagogických tři roky. Vysoké školy pedagogické jsou spojeny v pedagogickou organizaci pro vzdělání nebo v pedagogické ústavy, které jsou přidruženy k některé universitě. Robbinsova zpráva doporučovala, aby ústavy splynuly s odděleními pro pedagogiku, která jsou při universitě a poskytovala roční vzdělávací kursy pro studenty s akademickou hodností, a aby se staly pedagogickými školami (Schools of Education). Universita v Leicesteru byla první, která vydala takové doporučení.

³⁾ »Na vysokých školách pedagogických by měly být zavedeny čtyřleté studijní kursy, které by vedly k dosažení akademické hodnosti i k dosažení kvalifikace pro zaměstnání«. Robbinsova zpráva, § 333. Akademická hodnost bakaláře pedagogiky získaná na universitě, s níž by byla vysoká škola spojena, měla být udělována na závěr čtyřletého studijního kursu. Tamže, § 341.

⁴⁾ 19 universit v Anglii a Walesu má pedagogické ústavy a jejich prostřednictvím odpovídají za studijní kursy a zkoušky na všech vysokých školách pedagogických své oblasti. Cambridgeský ústav není součástí university, ale váže se k ní universitním členstvím svých komisí. Ostatní university v Anglii, které jsou novými universitami, tuto odpovědnost nemají.

⁵⁾ Dne 17. června 1966 hlasovali členové správní universitní budovy 189 hlasy ku 185 proti zřízení externí hodnosti bakaláře pedagogiky.

⁶⁾ Návrhy, které byly přijaty universitní radou nebo senátem, byly publikovány v časopise Cambridge University Reporter (Zpravodaj cambridgeské university), č. 4594, 24. 1. 1968, sv. XCVIII. č. 22, s. 1084 až 1098.

V třetím studijním roce se účastní přednášek (studijních kursů), které nyní obsahují tato témata:⁷⁾

1. Předmět pedagogiky a její význam. Tento kurs zahrnuje témata o pojetí výchovy, o učebním prostředí, o studijním plánu a prostředcích, které pomáhají stanovit výkon žáků.

2. Vztah psychologie a pedagogiky. Zdůrazňuje se pojem postupu a skupiny a práce obsahuje hlediska potřeb dětí, aspekt dětského poznání a osobnosti a hlediska sociální psychologie.

3. Struktura a instituce dnešní anglické výchovy: historické perspektivy a dosažené výsledky. Tento studijní kurs obsahuje témata o historickém vývoji výchovných čpatření v Anglii a pokusy o úvahy, jaké místo mají školy a výchovné instituce ve společnosti. Zahrnuje také výklad o historických předpokladech vývoje, který vedl k dnešnímu významu školy.

4. Vyučování odbornému předmětu. Půjde o předmět, který si student zvolí jako hlavní pro svou příští školní učitelskou činnost.

Tyto kursy zaberou první a třetí běh studijního roku, druhý běh bude věnován vyučovací praxi ve škole.

Pro čtvrtý a poslední rok studia v Cambridgi se studenti bez akademické hodnosti připojí ke studentům vysokých škol pedagogických z oblastí pedagogického ústavu cambridgeského,⁸⁾ kteří zatím ukončili tříletý studijní kurs, získali vysvědčení z pedagogiky a přicházejí do Cambridge absolvovat čtvrtý rok svého studia. Studenti obou skupin jsou tedy přibližně stejně staří, prošli přibližně stejně dlouhými studijními kursy, avšak v obsahu se studium obou skupin bude lišit. Studenti vysoké školy pedagogické stráví studiem pedagogiky víc času než studenti bez akademické hodnosti. Tito studenti však opět budou musit hlouběji studovat zvolený předmět. Má se však zato, že rozdíl se budou postupně vyrovnávat a obsah studia obou skupin se bude sjednocovat společným cílem, kterým je volba učitelského povolání.

Ve čtvrtém roce studijního kursu se spojí studium pedagogiky se studiem hlavního, případně druhého předmětu. O tom, které studijní kursy to mají být, probíhá nyní diskuse v řadě komisí, v nichž jsou zastupci university i vysokých škol pedagogických. V pedagogické části tohoto studijního kursu budou studenti pokračovat v metodice výuky předmětu, kterému budou učit ve škole, a napíšou o tom rozpravu jako součást ročníkové práce. Za druhé absolvují tři z těchto kursů:⁹⁾

Vztah psychologie a pedagogiky.

Vztah filosofie a pedagogiky.

Vztah sociologie a pedagogiky.

Předmět pedagogiky a její význam (druhá část kursu, jehož téma již bylo uvedeno výše).

Historie pedagogiky.

Srovnávací pedagogika.

Vztah statistiky a pedagogiky.

Pedagogická technologie.

Studenti budou pokračovat ve studiu jednoho nebo dvou hlavních předmětů a referáty z těchto předmětů, stejně jako referáty z pedagogiky, budou součástí závěrečné zkoušky. Ta se má nejprve nazývat zkouškou z pedagogiky. Později se může jmenovat pedagogické tripos.¹⁰⁾ Na základě této zkoušky budou udělovány dvě hodnosti podle typu studia, jímž kandidát za čtyři roky prošel. Studentům bez akademické hodnosti bude udělen akademický titul bakalář svobodných umění, protože prošli částí zkoušky triposu a zkouškou z pedagogiky. Studenti z vysoké školy pedagogické budou kvalifikováni pro akademický titul bakaláře pedagogiky. Bude to akademická hodnost stejného řádu jako bakalář svobodných umění. Rozdíl v názvu titulu byl doporučen komisí pro vysoko-

⁷⁾ Tamže, s. 1096.

⁸⁾ Oblast Cambridgeského pedagogického ústavu zahrnuje 11 vysokých škol pedagogických.

⁹⁾ Cambridge University Reporter, 4594, 24. 1. 1968, sv. XCVIII, č. 22, s. 1097.

¹⁰⁾ Tripos je termín, kterého se užívá na universitě v Cambridgi pro zkoušku, jejímž výsledkem je akademická hodnost (podle třínožky, tripodu, na níž sedali bakaláři, kteří měli úvodní proslov).

školské vzdělání a naznačuje různý průběh studia, kterým prošli studenti vysoké školy pedagogické, aby dosáhli tohoto cíle. Mají vykonat zkoušku, avšak nikoli nějaký jiný třípos, aby dostali vysvědčení z pedagogiky, a musejí pobýt v Cambridge tři běhy (trimestry) místo devíti, jak se žádalo dříve. Aby byli přijati ke studiu, mají studenti vysoké školy pedagogické dosáhnout předepsané úrovně vzdělání, ověřované vysvědčením o zkoušce, a k tomu musejí dostat povolení ke vstupu na vysokou školu pedagogickou při universitě v Cambridge.

Pro další vývoj pedagogického studia v Cambridge bylo stanoveno několik základních bodů. V oddělení pro pedagogiku pokračují kurzy pro graduované a pravdě-

podobně se ani nezmění počet nových studentů, kteří mají zkoušku z pedagogiky a žádají o tento kurs. Nové podmínky v anglické výchově — rozšíření doby povinné školní docházky, zřízení všeobecně vzdělávacích škol, zavádění nových vyučovacích metod a studijních kursů — to všechno vede nutně k tomu, aby jako prostředek pro přípravu na učitelské povolání i přípravu pro jiné odvětví pedagogických služeb byl zahájen kurs, který by studium prohloubil a prodloužil. Zavedením tohoto nového kursu pro studium pedagogiky se posune Cambridge do čela moderního rozvoje pedagogického studia i praxe.

Tom G. Cook

Přeložila Dagmar Čapková

MEZINÁRODNÍ VÝSTAVA UČEBNÍCH POMŮCEK V HANNOVERU A ÚSILÍ O JEDNOTNOU ŠKOLU V NSR

Didacta je mezinárodní veletrh učebních pomůcek, který je pravidelně pořádán v Hannoveru. Pojí se k němu pedagogická shromáždění na úrovni konferencí, pořádaná v kongresových sálech o nejpálčivějších otázkách vzdělání ve spojení s didaktickou technikou. Může sem být zařazena nejrůznější problematika, protože se didaktická technika dneška dotýká do jisté míry veškerého vzdělání. Přestože se vystavovalo vše od tabulí přes mapy, hady v lihu a hračky pro mateřské školy, převažovaly novinky v audiovizuální technice. Také jednání o problematice audiovizuální techniky v kongresových sálech se těšilo největší pozornosti; účastnilo se jich po každé dva až tři tisíce lidí. Na prvním jednání byly předneseny referáty »Televize ve škole zítřka« (Franz Reiholz, programový ředitel z Hamburku), »Televize a další vzdělávání« (Alois Schardt, ředitel rozhlasu z Mnichova), »Škola a školní televize ve Spolkové republice« (prof. dr. A. G. Schorb, ředitel Ústavu pro didaktický výzkum ve školním vysílání z Mnichova). Byly v nich vysloveny myšlenky o tom, že škola a školní vzdělání se staly přední

politickou záležitostí. Byly ukázány také ekonomické důsledky vzdělání. Význam přípravy televizních pořadů vynikajícími odborníky je v tom, že se šetří učitelů čas, umožňuje se mu vědeckěji pracovat a plně se věnovat osobnímu působení na žáky, což je nejdůležitějším posláním učitele. Jak v referátech, tak v diskusních příspěvcích byl vyslovován požadavek jednotné diferencované školy, přičemž se klade důraz na »jednotnost«. Požadavek jednotné školy měl vášnivou odezvu. Bylo by užitečné, aby tyto názory slyšeli u nás všichni ti, u nichž pojem »diferenciace« překryl pojem »jednotnosti« a nabyl nad ním vrchu, protože to znamená ne krok, ale mnoho kroků zpět.

Velmi zajímavá byla zpráva o pokusném kursu dálkového vzdělání prostřednictvím televize (druhý referát). Kurs byl spojen s přímými konzultacemi pro přihlášené účastníky, které se pravidelně konaly každý třetí týden, a byl zakončen zkouškou. I když z původně přihlášených 18 000 účastníků se dostavilo ke zkouškám 5000 a něco přes 3000 zkoušku vykonalo, znamená to velký zájem o další vzdělání.

Jeho význam je tím větší, že 50 procent absolventů tvořili dělníci.

Problematika audiovizuální didaktické techniky se těšila jako všude na světě velmi živé pozornosti. Zasedání bylo uvedeno vystoupením představitele ministerstva dr. Heinrichem Schoenem (Ministerialdirigent), který připomněl nesmírné ekonomické ztráty, jež vznikají nedostatkem učitelů, hovořil o třech miliardách DM ročně. S audiovizuálními pomůckami se spojuje také uskutečnění naléhavé školské reformy, systému i obsahu vzdělání. Referát o nových cestách sdělování vědomostí přednesl dr. Hermann Schmidt, který zdůrazňoval myšlenku, že náklady jsou hlavní překážkou zavádění nových pomůcek, a dožadoval se zvýšení dotací. Je nutno připomenout, že se zatím uvažuje jen o velmi nákladných zařízeních, například o zcela nových školních budovách, kde by třídy byly seskupeny kolem audiovizuálního centra, takže by žáci pracovali jak ve velkých posluchárnách, tak v malých pracovnách. Jde-li o zařízení pracoven, počítá se s tím, že každý žák má pro sebe nejen magnetofon, ale i projektor apod. Domníváme se, že zájem výrobců zde překryl zájem školy a její současné možnosti.

Na jednodušší koncepci se nepracuje, což dělá z audiovizuální techniky podle mého názoru utopii. Prof. dr. Herbert Heinrichs kladl zvláštní důraz na usnadnění vyučování pomocí techniky, což je zvlášť nutné, protože zájem o studium na gymnasiu vzrůstá; nyní se uchází o toto studium o 20 % žáků více než loni. Tím zdůvodňoval, že je školu nutno koncipovat

jinak. Myšlenka zpřístupnění vzdělání s pomocí techniky je jistě správná a není tedy náhodou, že se objevuje u nás, ve Francii i v NSR. Byla-li zřízena pro audiovizuální vzdělávací prostředky stolice na vysoké škole pedagogické v Hannoveru, lze soudit, že se didaktické technice přiřkládá skutečně velký význam. Rektor vysoké školy pedagogické v Hannoveru prof. dr. Horst Ruprecht zdůrazňoval myšlenku, že pomůcky umožní racionalizaci vzdělání a reformu v soulase s individuální strukturou nadání každého žáka. Studenti z gymnasia i někteří jiní diskutující žádali nejdříve změnu obsahu ve smyslu větší demokratizace a teprve potom pomůcky, aby mohly vštěpovat demokratický obsah.

Velký podíl na finanční úhradě nákladů spojených s Didactou a se zasedáními měl podnik »Volkswagen«, který tak opravdu sympatickým způsobem využil reklamy pro dobrý účel.

Didacta a shromáždění pedagogů s ní spojená jsou užitečnými setkáními pro učitele z celé Spolkové republiky. Jsou to vlastně učitelské dny, na kterých mají učitelé všech škol možnost seznámit se se vším novým, co v pedagogickém světě vzniká, a také projevit své názory a potřeby. Protože myšlenka jednotné školy je velmi živá, spojuje se s ní i všechno nové, co v didaktické technice vzniká. Didaktickou techniku zase do jisté míry ovlivňuje myšlenka jednotné školy, která se bohužel střetává s finančními zájmy podniků.

Anna Střížová